

Kalendarz (dla) tematyka (12)

Marek Zbierski

KALENDARZ
TEMATICA
POZNAN

Sierpień

1 VIII

Fi 113

Na mocy decyzji dowódcy AK gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora”, 1 sierpnia 1944 r. w Warszawie wybuchło powstanie. Przez 63 dni prowadzono z wojskami niemieckimi heroiczną walkę o niepodległą Polskę. Decyzja o powstaniu została podjęta dopiero w drugiej połowie lipca 1944 r., gdyż wcześniej kierownictwo Armii Krajowej nie zakładało działań zbrojnych w stolicy dla uniknięcia zniszczeń i cierpień ludności cywilnej.

Pokonanie garnizonu niemieckiego w Warszawie wydawało się dowódcom AK zadaniem wykonalnym, co potwierdzały z początku kolejne wydarzenia.

2 VIII

Konflikt zbrojny zapoczątkowany 2 sierpnia 1990 r. zbrojnym najazdem Iraku na Kuwejt i zakończony wyzwoleciem Kuwejtu przez międzynarodową koalicję wiośną 1991 r., w ramach operacji wojskowej Pustynna Burza, zwany jest I wojną w Zatoce Perskiej. Jednym z głównych powodów agresji Iraku na Kuwejt była kwestia dostępu do kuwejckich złóż ropy naftowej, które po Arabii Saudyjskiej są największymi złożami tego surowca na świecie. Agresor zarzucał Kuwejtowi naruszanie limitu określonego przez OPEC w wydobywaniu tego surowca.

Mi 3289

3 VIII

Mi 812

Amerykański okręt podwodny USS Nautilus (SSN-571) służący w latach 1954-1980 w US Navy, był pierwszym w historii okrętem tego typu z napędem jądrowym. Po kilku operacjach na skraju Arktyki, wypłynął 3 sierpnia 1958 r. z bazy marynarki Pearl Harbor na Hawajach w kierunku Wielkiej Brytanii, trasą pod biegunem północnym.

Potwierdził tym samym zalety siłowni jądrowej na okręcie podwodnym.

4 VIII

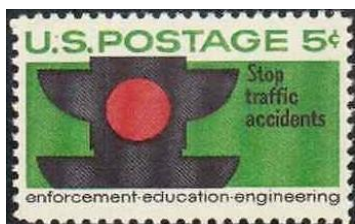
Podczas swojej podróży do Australii, James Cook zobaczył 4 sierpnia 1770 r. nad brzegiem rzeki Endeavour nowe wspaniałe zwierzę, kangura. Co do pochodzenia tej nazwy istnieje kilka wersji. Zgodnie z jedną z nich, nazwa kanguru była zniekształconą formą nazwy *gangurru* (*gang-oo-roo*), pochodzącej z języka miejscowego ludu Aborygenów, co oznacza „nie rozumiem cię”.

Mi 3225

5 VIII

Mi 888

Pierwszą świetlną sygnalizację uliczną zainstalowano 5 sierpnia 1914 r. na skrzyżowaniu 105th Street i Euclid Avenue w Cleveland, Ohio. Składała się z czterech par czerwonych i zielonych świateł zamontowanych na narożnym słupku. Były obsługiwane ręcznie z kabiny za pomocą systemu, który zapobiegał możliwości występowania sprzecznych sygnałów. Na światłach znajdowały się słowa „stop” i „rusz się” oraz brzęczyk o zbliżającej się zmianie koloru.

6 VIII

Atak atomowy na Hiroszimą to jedno z dwóch przypadków użycia broni atomowej do działań zbrojnych. 6 sierpnia 1945 r. o 8.15 wybuchła ok. 580 m nad ziemią bomba „Little Boy” o sile 16 kiloton TNT. Nad centrum miasta sformował się gigantyczny grzyb dymu o wysokości kilkunastu kilometrów. Szacowane straty to ok. 30% mieszkańców miasta, które liczyło ok. 70-90 tys. oraz 70 tys. zburzonych lub uszkodzonych budynków.

Mi 2929

7 VIII

Mi 1014

Aby udowodnić swoją tezę, że Polinezja została zasiedlona przez Inków, Thor Heyerdahl wyruszył pod koniec kwietnia 1947 r., wraz z pięcioma towarzyszami w brawurowy rejs. 13-metrowa łódź „Kon-Tiki”, nazwana na cześć boga Inków, który podobno kiedyś przepłynął morze, była wykonana wyłącznie z drewna balsy i lin konopnych i była wierną repliką inkaskiej tratwy.

Po 101 dniach podróży i przebyciu 4300 mil morskich z Limy do wybrzeży polinezyjskiej wyspy Raroia dotarł 7 sierpnia 1947 r.

8 VIII

Mi 1351

Georg Eastman wraz ze swoim asystentem Williamem Walkerem opatentował 8 sierpnia 1884 r. film zwijany na bacie papieru, tzw. Stripping Film. Był współzałożycielem firmy Eastman Kodak (wymyślił nazwę Kodak). Dwa lata później firma Eastmana zaprezentowała pierwszy aparat fotograficzny – konstrukcję Franklina Cossita – Eastman Detective Camera.

9 VIII

Krzywa Wieża w Pizie jest jedną z najbardziej znanych budowli świata. Powstała jako dzwonnica miejscowej katedry. Budowę rozpoczęto 9 sierpnia 1173 r. Ma 55 m wysokości i jej odchylenie od pionu, za które odpowiada zbyt miękkie gliniaste podłoże, wynosi 3,9 metra i stale się powiększa (ok. 1 mm rocznie). Z trzema przerwami budowa trwała 199 lat.

Mi 1418

10 VIII

Tekst z karty eksponatu „Chemia...” (z 2006 r.):

W roku 1897 niemiecki chemik, Felix Hoffmann, otrzymał z kory wierzbowej kwas salicylowy, który wykazywał właściwości uśmierzające ból. Syntetyczną produkcją i rozpowszechnianiem nowego środka, aspiryny, zajęły się zakłady Farbenfabrik F. Bayer.

Aspiryna, zwana lekiem XX wieku, jest do dziś najczęściej sprzedawanym medykamentem na świecie – w roku 2000 wyprodukowano 10-cio miliardową tabletkę.

...a działo się to 10 sierpnia 1897 r.

11 VIII

Mi 4704

Od 11 sierpnia 1934 r., na skalistej wyspie Alcatraz, oddalonej o 2,5 km od San Francisco, funkcjonowało więzienie o zastrzonym rygorze. Betonowa wieża ciśnien o wysokości 29 m, zbudowana w latach 1940-41, była zaopatrywana w słodką wodę dwa razy w tygodniu (na wyspie nie ma naturalnego źródła). Więzienie zamknięto w 1963 r. z powodu wysokich kosztów utrzymania, błędów konstrukcyjnych i powstających uszkodzeń betonowych elementów przez słońce, nadmorskie powietrze.

12 VIII

Mi 4066

Za wynalazcę współczesnej maszyny do szycia uznaje się Isaaca Merritta Singera. Podczas nauki zawodu inżyniera obserwował naprawę starej maszyny do szycia. Postanowił zaprojektować lepszą. Skorzystał przy tym z kilku pomysłów innych konstruktorów. 12 sierpnia 1851 r. otrzymał amerykański patent. Wielkim osiągnięciem Singera było stworzenie systemu sprzedaży zbliżonej do leasingu, co pozwoliło niezamożnym na zakup maszyn do szycia.

13 VIII

Mi 3037

Podejmując decyzję o budowie muru, władze NRD chciały postawić tamę narastającej fali ucieczek jej mieszkańców. Budowę muru rozpoczął się 13 sierpnia 1961 r. brutalny podział Niemiec. Dwa pasma umocnień o wysokości ponad trzech metrów podzieliły Berlin na długości 45 kilometrów.

Mur wraz z odcinkiem otaczającym zachodnią część miasta liczył 155 km.

14 VIII

Fi 3705

W Stoczni Gdańskiej związał się 14 sierpnia 1980 r. Komitet Strajkowy, który oprócz przywrócenie do pracy zwolnionej przed tygodniem działaczki Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża Anny Walentynowicz i Lecha Wałęsy (zwolnionego w 1976 r.), domagał się m.in. zbudowania pomnika ofiar masakry robotników z grudnia 1970 r., podwyżki płac, dodatku drożyznianego, wyrównania dodatków rodzinnych do wysokości, w jakiej otrzymywała je milicja i gwarancji nierepresjonowania strajkujących.

15 VIII

Mi 262

Budowę katedry w Kolonii rozpoczęto 15 sierpnia 1248 r., a zakończono 632 lata później – 14 sierpnia 1880 r. (!). Po ukończeniu 157-metrowych wież (ok. 1870 r.) była najwyższą budowlą na świecie. Obecnie jest drugą co do wysokości świątynią (po katedrze w Ulm) i trzecią co do powierzchni zabudowy. Ma najdłuższą nawę główną w Niemczech – od wejścia do ołtarza 144 m. Jeden z dwunastu dzwonów (dzwon Św. Piotra) jest największym na świecie. Mimo zrównania z ziemią centrum Kolonii podczas nalotów alianckich, trafiło ją niegroźnie tylko kilka bomb.

16 VIII

Mi 3006

Szacuje się, że podczas kalifornijskiej gorączki złota w latach 1848-55 pozyskano 370 ton cennego kruszcu o wartości 33 miliardów dzisiejszych dolarów. Stąd wiadomość o odkryciu pokładów złota z 16 sierpnia 1896 r. na północy Kanady wywołała marsz ok. 100 tys. poszukiwaczy przygód do wymarzonego bogactwa.

Złoto od tysięcy lat pobudza przecież ludzką wyobraźnię i wyzwała namiętności. Gorączki złota przyczyniały się do zasiedlania nowych terenów Ameryki Północnej i Australii.

17 VIII

Mi 1256

Trzy dni po przybyciu Lecha Wałęsy na teren stoczni, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy opublikował 17 sierpnia 1980 r. listę 21 postulatów. Listę otwierało żądanie utworzenia wolnych związków zawodowych. Postulaty robotników były dla władz trudne do zaakceptowania, bo nie dotyczyły wyłącznie żądań ekonomicznych, ale również politycznych (prawo do wolności słowa i dostępu do mediów) oraz ekonomiczno-socjalnych.

18 VIII

W sierpniu 1969 r. do Woodstock przybyło kilkaset tysięcy słuchaczy, aby wysłuchać m.in. Carlosa Santany, Joe Cockera, zespołu The Who i Jimi Hendrixa. Ze względów pogodowych koncert Hendrixa, legendy gitary, odbył się już w poniedziałek 18 sierpnia ok. godz. 9-tej rano.

Swoją występow zakończył zdumiewającą wersją "The Star-Spangled Banner", pozostawił wszystkich w całkowitym osłupieniu. To elektryzująca interpretacja hymnu amerykańskiego.

Mi 5066

Stała się jednym z najbardziej kultowych momentów w historii muzyki rockowej.

19 VIII

Mi 1481

Louis Jacques Daguerre wynalazł metodę utrwalania na metalowej płycie zdjęcia bez możliwości zrobienia odbitki, nazwaną od jego imienia dagerotypią. Był malarzem i scenografem. Akademia Nauk i Akademia Sztuk Pięknych okrzyknęły go 19 sierpnia 1839 r. wynalazcą fotografii. Dagerotypia była pierwszym w historii praktycznym procesem fotograficznym, stosowanym do czasu wynalezienia innych technik.

20 VIII

Mi 1830

Dwanaście lat po sowieckiej interwencji na Węgrzech, kolejny kraj „demokracji ludowej” – Czechosłowacja – padł ofiarą „bratniej pomocy” ze strony Kremla i sojuszników. W nocy z 20 na 21 sierpnia 1968 r. wojska pięciu państw Układu Warszawskiego przekroczyły czeską granicę (w tym prawie 30 tys. polskich żołnierzy).

Interwencja ta była jedyną operacją militarną Ludowego Wojska Polskiego poza granicami kraju. Miała na celu stłumienie tzw. Praskiej Wiosny, czyli próby liberalizacji systemu komunistycznego pod hasłem „socjalizmu z ludzką twarzą”.

21 VIII

Mi 757

Hawaje odkrył w 1778 r. James Cook. Są jednym z czterech stanów, które przed dołączeniem 21 sierpnia 1959 r. do Stanów Zjednoczonych były niepodległymi krajami – królestwem, a później republiką. Archipelag Hawajów składa się ze 137 wysp w północno-środkowej części Oceanu Spokojnego. Hawaje były celem niespodziewanego ataku na Pearl Harbor przez imperium japońskie w grudniu 1941 r.

22 VIII

Mi B1 509

"Krzyk" to jeden z najpopularniejszych obrazów na świecie, obok takich obrazów, jak "Mona Lisa" Leonarda da Vinci czy "Słoneczniki" Vincenta van Gogha. Jest arcydziełem ekspresjonizmu. Edvard Munch pierwszą z czterech wersji obrazu namalował w 1893 r. Każda z nich była namalowana inną techniką. 22 sierpnia 2004 r. obraz został skradziony z muzeum w Oslo. Na nagraniach z muzeum udało się rozpoznać jednego ze złodziei. Obraz „Krzyk” został odnaleziony po dwóch latach.

23 VIII

Mi 739

Szefowie dyplomacji ZSRR i Niemiec – Władysław Mołotow i Joachim von Ribbentrop podpisali 23 sierpnia 1939 r. w Moskwie jeden z najbardziej zdradzieckich paktów – pakt o nieagresji. Protokół dodatkowy dzielił Europę Wschodnią na strefy interesów: Polska miała zostać podzielona wzdłuż rzek Narew, Wisła i San. Pakt otwierał Hitlerowi drogę do zaatakowania Polski i rozpoczęcia II wojny światowej.

24 VIII

Naukowcy szacują, że w momencie kataklizmu, 24 sierpnia 79 r. n.e. Pompeje, miasto leżące 20 km od Neapolu, liczyło 10 do 20 tys. mieszkańców. Na skutek erupcji i gorących gazów wulkanicznych, lawy i popiołu, w przeciągu 20-tu minut zginęło 2 tys. ludzi. Wybuch Wezuwiusza, choć był tragedią, umożliwił zachowanie w dobrym stanie struktury niemal całego rzymskiego miasta średniej wielkości.

Mi 425

25 VIII

Fi 5001

Pod pretekstem uczestnictwa w uroczystościach, Senat Wolego Miasta Gdańsk zaprosił niemiecki pancernik (od 1936 r. okręt szkolny) sms „Schleswig Holstein”, który zakotwiczył 25 sierpnia 1939 r. z porcie gdańskim. 1 września o 4.45 zaczął ostrzeliwać Wojskową Składowicę Tranzytową na Westerplatte. Stał się jednym z najbardziej znanych symboli ataku na Polskę. Został zatopiony podczas nalotu na Gdynię w 1944 r. przez lotnictwo brytyjskie.

26 VIII

Mi 577

Bitwa pod Tannenbergiem w Prusach Wschodnich rozpoczęła się 26 sierpnia 1914 r. Po obu stronach frontu walczyło ok. 600 tysięcy żołnierzy. Propaganda niemiecka określiła zwycięstwo jako rewanż za klęskę zakonu krzyżackiego w bitwie z 1410 r. i kolejny etap wielowiekowej walki „germańszczyzny” przeciwko „słowiańszczyźnie”.

Gen. Paul von Hindenburg został po bitwie mianowany dowódcą frontu wschodniego i feldmarszałkiem.

(patrz także str. 14-16)

27 VIII

Początki Międzynarodowego Dnia Kobiet wywodzą się z ruchów robotniczych w Ameryce Płn. i Europie. Pierwsze obchody Dnia Kobiet zorganizowała Socjalistyczna Partia Ameryki 28 lutego 1909 r. w Nowym Jorku. W przededniu posiedzenia Drugiej Międzynarodówki Socjalistycznej w Kopenhadze 27 sierpnia 1910 r. niemieckie delegatki zainspirowane przez amerykańskie socjalistki, zaproponowały ustanowienie „Dnia Kobiet”. Po rewolucji październikowej, feministki bolszewickie przekonały Lenina do ustanowienia 8 marca oficjalnym świętem w Rosji.

28 VIII

Fi 887

Najstarszym miastem w USA jest St. Augustine na Florydzie, założone przez hiszpańskiego admirała Pedro Menéndez de Avilés 28 sierpnia 1565 r., które nazwał tak na cześć św. Augustyna. Hiszpański król mianował Alvaresa zarządcą Florydy. W latach 1672–95 Hiszpanie wybudowali w mieście wielką fortecę Castillo de San Marcos, a do budowy użyli skamieniałych muszli małż (był to pierwszy murowany fort w Ameryce). Znajduje się tu także najstarsza w Ameryce drewniana szkoła.

Znaczki o tym samym rysunku – konkwistadora z królewskim sztandarem – wydała także poczta hiszpańska.

29 VIII

Mi 1065

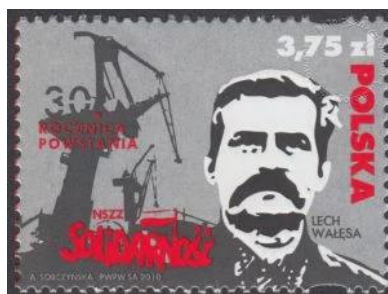

Reitwagen – tak nazywał się pierwszy na świecie motocykl inżynierów Gottlieba Daimlera i Wilhelma Maybacha, który został opatentowany 29 sierpnia 1885 r. Silnik spalinowy Daimlera był jednocylindrowy i miał pojemność 264 cm³. Jego moc wynosiła około 0,5 KM, co pozwalało na osiągnięcie prędkości do 16 km/h.

30 VIII

Fi 4341

W Szczecinie Kazimierz Barcikowski i Marian Jurczyk podpisali 30 sierpnia 1980 r. porozumienie między partią a strajkującymi stoczniowcami. Plenium KC PZPR zatwierdziło porozumienie zawarte w Szczecinie i podjęło decyzję o podpisaniu porozumienia w Gdańsku, które nastąpiło następnego dnia. W całym kraju narastała fala strajków. Liczba protestujących zbliżyła się do 700 tys.

31 VIII

Fi 1581

Osada założona przez ludność kultury łużyckiej ok. 2700 lat temu w Biskupinie została odkryta przez miejscowego nauczyciela Walentego Szwajcera 31 sierpnia 1933 r. podczas spacerów po okolicy. Odkryte przez niego szczątki wystające z wody są pozostałościami prehistorycznego grodu z epoki brązu.

Jest to jedno z najważniejszych stanowisk w historii polskiej archeologii.

To był 366 dzień w naszym „Kalendarzu dla tematyka”.